

KAZIMIERAS PAKALKA

**K.SIRVYDO "DICTIONARIUM TRIUM LINGUARUM"
POVEIKIS D.POŠKOS ŽODYNUI "SŁOWNIK JĘZYKA
LITEWSKIEGO, POLSKIEGO I ŁACINSKIEGO"**

Konstantino Sirvydo (1580–1631) trikalbiu lenkų- lotynų-lietuvių kalbų žodynu yra naudojęsi daugelis spausdintų ir rankraštinų lietuvių kalbos žodynų autorių. Kokią įtaką rankraštiniam Dionizo Poškos (1757–1830) lenkų-lietuvių kalbų žodynui turėjo Sirvydo žodynas, iki šiol mažai težinome. Borisas Larinas (1893–1964), palyginęs keturiolika panašių B raidės straipsnių, atsitiktinai paimtų iš abiejų žodynų, teigė, kad Poškos žodynas esąs mažai priklausomas nuo Sirvydo žodyno (Ларин, 1957 : 135–136).

Nuosekliau palyginę 300 žodyno straipsnių minėtu B.Larino teiginiu turime suabejoti. Šiame straipsnyje norime parodyti, kaip ir kiek Poška naudojosi Sirvydo žodynu, kuriuos žodžius iš jo ėmė, kaip juos atrinko ir pateikė ir kt. Lygindami naudojomes Sirvydo žodyno penktuoju leidimu, kuriuo rėmėsi Poška.

Pats Poška, kaip ir kiti jo amžininkai, Sirvydą laikė dideliu autoritetu, jo žodyną labai vertino, turėjo vieną nuosavą defektuotą "Dictionarium" penktojo leidinio egzempliorių, o kitą – paskolintą iš vyskupo Juozapo Arnulfo Giedraičio (1754–1838).

Poškos rašomam žodynui turėjo poveikį jo amžininkas – žemaičių poetas Silvestras Valiūnas (1789–1831). Sužinojęs, kad Poška rašo lietuvių kalbos žodyną, 1826 m. jis sukūrė eiliuotą literatūrinį laišką "Rašančiam lietuvišką žodinį". Jame tarsi specialioje instrukcijoje nurodė, koks turėtų būti žodynas. Valiūnas džiaugėsi, jog Poška "nori gelbėti žemaičių liežuvį per raštą". Įsakmiai ragino "atminti, kad lietuvis ir žemaitis rastu visus žodžius toj knygoj ir radęs suprastų" (Valiūnas, 1957 : 294–295). Matyt, Valiūnui ir kitiems žemaičių inteligentams nepatiko rytietiška Sirvydo tarmė, gausūs naujadarai. Reikia manyti, Poškai Valiūno laiškas buvo gerai žinomas ir į Valiūno pageidavimus jis atsižvelgė. Poškos laikais aktualesnis būtų buvęs ne trikalbis (kaip Sirvydo), bet dvikalbis lenkų-lietuvių ar net lietuvių-lenkų žodynas. Tačiau nuo Sirvydo trikalbio žodyno Poška neįstengė nutolti. Tai irgi rodo didelę Sirvydo įtaką.

Poškai, besirengiančiam rašyti lietuvių kalbos žodyną, buvo sunku pasirinkti, kurią lietuvių kalbos tarmę imti žodyno pagrindu. Spręsdamas šį klausimą, Poška savo 1824 m. balandžio mėnesio laiške Vilniaus universiteto profesoriui Ivanui Loboikai (1786–1863) pavyzdine ir tinkamiausia žodynui pripažino savo gimtąją Viduklės tarmę (Poška : 477–478). Poška lietuvių

kalbos tarmes skirstė į tris grupes¹ pagal garsų junginių *la, lė* tarimą.

Nors Poška buvo didelis Viduklės tarmės šalininkas, bet praktikoje savo nuomonės iš dalies atsisakė, jausdamas, kad dialektizmai trukdo plačiau bendrauti. todėl ir žodyne, kaip matysime, stengėsi kiek galėdamas derintis prie kitų tarmių. Žodyne jis pateikė daug savo meto žemaičių dūnininkų ir kitų žemaičių tarmių leksikos, šiek tiek įvairių sričių terminijos. Zigmo Zinkevičiaus nuomone, svarbiausias šaltinis jam buvo gimtoji pietų žemaičių tarmė ir lietuviškoji tautosaka (Z. Zinkevičius, 1990 : 137).

Be gimtosios tarmės, svarbūs Poškos žodyno šaltiniai buvo senieji ir ano meto lietuvių raštai. Bene daugiausia Poška pasinaudojo Sirvydo žodyno penktuoju leidimu.

Savo žodyno paskirtį Poška suprato gana plačiai: "Dėl jūsų, broliai, rašau žodininą – ir dėl žemaičių, ir lietuvininko" (Poška : 109). Ir pavadino jis ne žemaičių, o lietuvių kalbos žodynu – "Słownik języka litewskiego, polskiego i łacinskiego".

Poška gerai suvokė ir lietuvių kalbos gramatikos reikalingumą, tačiau pirmenybę teikė lietuvių kalbos žodynui. Jis manė, kad iš gero žodyno turėtų išaugti gramatika (Poška : 329).

Pasižiūrėkime, kaip Poška, norėdamas, kad jo veikalas tiktų visiems lietuviams, pasinaudojo Sirvydo žodynu. Iš Sirvydo žodyno paimtus žodžius ir žodyno straipsnius sąlygiškai galima skirti į tris grupes:

- 1) žodžiai ir žodyno straipsniai su nurodytu "Dictionarium" šaltiniu;
- 2) žodžiai ir žodyno straipsniai be nurodyto "Dictionarium" šaltinio;
- 3) mišrūs žodyno straipsniai, kuriuose panaudoti pavieniai Sirvydo žodžiai.

Poškos žodyno straipsniai (Poškos Žodinininkas – PŽ, toliau cituojami originalo tvarka. Kiekvieną žodyno straipsnį pateikiame ištisai tik retkarčiais trumpindami. Kad būtų trumpiau, Sirvydo žodyno (Sirvydo "Dictionarium" – SD) pateikiame tik lietuviškąją žodyno straipsnio dalį. Visus praleidimus žymime trim taškais laužtiniuose skliaustuose. Rašyba mažai keičiama, balsių ilgumą (gal ir kirtį) žymintys ženklai praleidžiami.

1. Poškos žodžiai ir žodyno straipsniai su nurodytu "Dictionarium" šaltiniu:

Buk, -u m. Fagus. Lit. Eskulus, m. obacz. Dikcionarz Szyrwida (vulgo) Iowaras, m. PŽ I 93

[...] Eskulus SD 21

Dla tego adverb. Lit. Diel to, todziel (olim) Drin todrin vi. Dikcionarz Szyrwida Fol. 40 PŽ I 163

[...] Delto, drinto, to del, todrin SD 40

Dwukropka, -i. f. Duo Puncta. Lit. Du Punktu, Du Žimiu, Dimin. Du Žimelu in Lit. Prus. Du Spakelu v. Du spatelu. A wedle Synon. Szyrwida Lit. Du Taszkielu Raszitoju. v. Du Taszku PŽ I 217

Kropka pisarska [...] Taszkielis, raszitoiu Taszkas SD 114

¹ Pirmąją tarmę vadino "lietuvių tarme" (t.y. aukštaičių), antrąją – Pakursės ir Paprūsės, trečiąją – Žemaičių kunigaikštijos vidurio (t.y. Viduklės) tarme.

Filosof, -a. m. Grec. Lat. Philosophus. NB wedle Powszechnie przyjętego zdania uczonych Pol. Mądrości Miłośnik. Lit. Protameylis (tay jra) Iszminties milietois m. Zupełnie odpowiada temu Polskiemu wyrazowi vi. Słownik X. Szyrwida. R^u 1713. Piątej edycji Foll 53 -i, 1677 4 tej Edycji [...]

Igram. Broię swawołę, Żartuię. Ludo, Iocor, Kuluse, ludiju, Iūkinu, Iūka darau, Żaydziu. vi. Słownik Lit. X. Szyrwida PŻ I 344

[...] Żaydziu SD 78

Igranie, -ia, n. Igraszka, żart, swywola. Lusus Ludus, Iocus Lit. Iūkinimas, Iūka darimas, m. Żaydimas, žayslas, m. vi. Słownik Lit. X. Szyrwida PŻ I 334.

[...] Żaydimas, žayslas SD 78

Igrzysko, -a, n. Ludicrum. Żayslay m. in Plur. vi. Słownik Lit. X. Szyrwida PŻ I 334

[...] Żayslay tuli, tekine, mintine, etc. SD 78

Kikut, -a m. Reszta Pozostała odciętej Ręki, lub Palca odciętego Lit. Kuksas, m. Kuksa, f. Lat. Trunca manus, Truncus digitus. Sciunklas vi. Słow. X. Szyrwida PŻ I 374

[...] Sciunklas SD 89

Klamka, -i f. z Niemiec. Klinke Lit. Užmeteklis, m. Dimin. užmeteklelis, m. Lat. Obex. vi. Słow. Szyrwida PŻ I 380

[...] Ažumeteklis SD 91

Kleryk, -a m. z Greck. i Łacin. Lit. Szwistinis, m. Lat. Clericus, initiatus Sacris (Szyrwid) PŻ I 385

[...] Szwistinis SD 93

Monstrancya, -yi, f. Lit. Szwenta Sakramenta Neszikle, f. (Szyrwid) Lat. Sacratheca Eucharistica, PŻ I 697

[...] Neszikle SS Sakramento SD 155

Nabycie, zarobek, Zysk. Lit. uždarbis f. (olim) Gauklas, m. (Szyrwid) [...] PŻ I 683

[...] Igiјamas, aptureimas, gauklas SD 160

Nadpszyrodzony [...] Aukszcziaw už Prigimima yszsikielens, -lenti, Prigiminu Praeynans (Szyrwid) PŻ I 705

[...] Unt prigimimo essus, prigimimu praeius SD 162

Nalóżnik, -a, m. Lit. (elegant) Swetmoteris, m. item vi. Dziewiczarz. (vere) vi. Kurewnik (olim) Padriubelis, m. (Szyrwid. w. Diktionarzu Lit.) w Prusach Lit. Bamba—bendris, m. Germ. Ehebrecher (vi. Słownik Lit. Fol. 143. Mielcke.) Pol. Cudzołożnik. Lat. Concubinus, adulter. PŻ I 736

[...] Palayduo, padriubelis SD 165

Obiadowy, -a, -e Lit. Pietu, Pjitu, Paldienia m. et. f. indecl. tam in Singul. quam in Plur. aduerbialiter (olim) Pietuksztis (Szyrwid) Lat. Pransorius PŻ I 856

[...] Pietuksztis SD 197

Ognik, -a m. (owad.) Lit. Petielskie, f. Lat. Pyrausta, Pyralis (vi. Słownik Szyrwida, Fol 220 PŻ I 1000

[...] Petielskie SD 220

Osoba, -y, f. Lit. Assaba, f. (Etymol. Essibe. Pol. Istność), Persona, -y, f. Lit. Persuna, f. Lat. Persona vi. Slow. Szyrwida Fol 232 PŽ I 1073

[...] Persuna SD 232

Petlice, Plur. u Sukni. Lit. Rubu riediklay, m. in Plur. (olim) Iztugos, f. Plur. (Szyrwid) Lat. Nodi, noduli, Globuli vestium PŽ II 51

[...] Iztugos SD 245

Pęca, Pęcza, Penca, Pętca, -y, f. Lit. Putilay, m. in Plur. (Szyrwid) Lat. Lorum in Pedibus avium venaticarum PŽ II 42

[...] Putilay SD 244

Pomarancza, -y, f. Lit. Obulis auxinas, m. (Szyrwid w Slow. Lit.) Lat. Malum aureum, Pomum dureum, Hesperium, aurantium malum PŽ II 306

[...] Obuolis auxinas SD 272

Puszka do Najszywszego Sakramentu. Lit. Indietawe Szwečiausia Sakramenta, f. (vi. Slow. X. Szyrwida) Lat. Pyxis Eucharistice PŽ II 736

[...] Indetuwe SS. Sakramento SD 311

Rakusy, Plur. Lit. Panonia, f. (vi. Slow. Szyrwida) Lat. Austria, Panonia PŽ II 748

[...] Panonia SD 313

Visame rankraštyje Sirvydo žodynas pažymėtas tik 22 kartus. Nurodyti žodžių šaltinius Poška skatino galbūt Samuelio Bogumilo Lindės (1771–1847) žodynas, iš kurio ėmė lenkiškų žodžių registrą. Lindės vartotos santrupos (Szyrwid – X. Szyrwida dictionarius Pol. Lat. Lithuanie) Poška nesinaudojo, įtraukė naujas, nevienodas. Po pateikto Sirvydo žodžio skliausteliuose rašė: Szyrwid arba vi. Słownik, Dictionarz X. Szyrwida, Słownik Lit. X. Szyrwid, wedle Synon. Szyrwida, Szyrwid w Dictionarium Lit., obacz Dictionarz Szyrwida. Prieš Sirvydo atitikmenį vartojo ir lotynišką *olim*. Sirvydo žodyno puslapių paprastai nežymėjo, išimtį sudaro lenkiškų žodžių *filozof*, *ognik*, *osoba* lietuviški atitikmenys. Žodį *protameylis* Poška išskyrė iš visų kitų. Prie jo nurodė ne tik penktąjį leidimą, bet ir ketvirtąjį. Vien Sirvydo atitikmenimis Poška tenkinosi šiuose žodyno straipsniuose: *klamka*, *kleryk*, *monstrancya*, *ognik*, *pęca*, *pomarancza*, *puszka do Najszywszego Sakramentu*, *Rakusy*.

Dažniau Poška Sirvydo atitikmenis vartojo pagrečiui su savo parinktais atitikmenimis, žr. *dla tego*, *igram*, *igrzysko*, *kikut*, *nabycie*, *nadprzyrodzony*, *naložnik*, *obiadowy*, *osoba*.

Lenkišką žodį *kikut* Poška aiškino žemaitišku būdvardžiu *kuksas*, -a ir panaudojo Sirvydo archaizmą ar dialektizmą *sciunklas*.

Aiškindamas lenkų *naložnik*, po *swetmoteris* davė Sirvydo atitikmenį *padriubelis* ir dar pridėjo iš Christijono Gotlibo Milkaus žodyno paimtą žodį *bambabendris*.

Sirvydo žodyno skolinį *eskulus* Poška teikė kartu su lietuvišku *iowaras*; Sirvydo *taszkielis*, *raszitoiu* *taszkas* pateikė dviskaitos forma: *du taszkielu raszitoju* (dwukropka). Kai kuriuose straipsniuose Poška plėtė ir tikslino Sirvydo aiškinimus, žr. lenkų antraštinius žodžius *igram*, *igranie*, *nadprzyrodzony*, *obiadowy*.

Kaip ir Sirvydo žodyne, lotynizmas *persuna* (osoba) papildytas slavizmu *asaba*; prie slavizmo *ižtugos* (petlice) pridedamas aprašomasis aiškinimas *rubu riediklāy*. Iš "Dictionarium" straipsnio *nabycie, zarobek* Poška panaudojo tik vienam Sirvydui žinomą žodį *gauklas*.

Straipsnį *ognik* (owad) – *petielskie* Poška persirašė su korektūros klaida; taisyklinga forma turi būti *peteliszke*.

2. Žodžiai ir žodyno straipsniai, Poškos imti iš "Dictionarium" be nurodyto šaltinio:

Alchimia. Chimica ars, Chrysopeja. Auxa darima mokslas, m. Žinia f. PŽ I 8

[...] Auxodarimo žinia, mokslas SD 1

Alchimista, -ty. m. Chemicus, Chrysopaeius. Auxadaris, sydabradaris m. PŽ I 8

[...] Auxadaris, sidabradaris SD 1

Arytmetyka, -i. f. Slovo Greck. Lat. Arithmetica. Nauka Liczby rachunków. Lit. Mokslas skaytlaus PŽ I 13.

Rachmisterska, rachownicza nauka. Arithmetice (es) numerorum disciplina. Skayčiaus mokslas SD 312

Borys, -a. m. Chleb gruby z Posladu Żyta. Panis acerosus. Lit. Dūna Bialini, f. PŽ I 76

[...] Duona beralienie SD 18

Ciesielstwo, -a. n. Ars fabrica, ars mechanica. Lit. Daylidiste, f. PŽ I 121

[...] Daylidiste SD 30

Filosofia, -ii, f. z Greck. Philosophia (to iest) mądrości zamilowanie i Pożądanie. Protameyle, f. -lingas m. -ga, f. adjec. – gay. adver. vi. tamże Filozof, Filosofia PŽ I 244 Filosofuię. Philosophor. Protameylauju, -auti PŽ I 244.

[...] Pratomeyle SD 53

Franca, -y. f. Choroba Francuzka wedle Słown. P. Lindego Choroba Dworska, Kanoniczny katar. Lat. Lichen morbus Gallicus, Lues Venerra. Lit. Brątay, Brantay, Bruntay. in Plur. m. (olim) Kauliniczie f. PŽ I 247

[...] Bruntay SD 55

Hetman, -a, m. z Niemiec. ein Hauptmann. Woiewoda, Imperator, Ductor, Dux. Kariowedis, m. PŽ I 310

[...] Kariawedis SD 71

Jad, -u, m. Trucizna, Venenum, tabes, virus, toxicon, toxicum. Lit. Api-pena, f. Nūday, m. in Plur. Sjway apipenu (Pol. Sok Trucizny) m. in Plur. PŽ I 314

[...] Apipenay, nuoday SD 73

Jadalnja, -ni f. Lit. Walgituwe, f. Locnatulum cocnitiatio PŽ I 314

[...] Stołowa izba [...] Walgituwe SD 353

Jałmużna, -y, f. z Greckolacin. Elaemosina Lit. Elmużna, f. Substan PŽ I 319

[...] Elmużna SD 74

Jednomyslność, -ści, f. Unanimitas, Consensio Studiorum. Sundara, wiena Szirdis, f. Plus vi. Jednakość PŽ I 327. Jednakość, Jedność, -ści, f. Unitas. Wienokibe, wienibe, winibe f. PŽ I 324

[...] Sundara, wiena szirdis SD 76

Jedwabnik robaczek. Bombyx Szilkine kirmielie, f. [...] PŽ I 330

[...] Jedwabnica [...] Szilkine kirmele SD 76

Kamień z Piany morskiej, dziurkowaty. Akmuo ysz putos mares, Skilietas. Pumex, saxum fistulosum, Spongia PŽ I 350

[...] Akmuo iż putos mariu, kiauras, skiletas SD 82

Kamienica, -y, f. Lit. Akmeniczia, f., numai akmeniney, plitiney. Domus lapidea, Domus lateritia, Domus caementitia. PŽ I 350

[...] Akmeničia, namay akmeniney, plitiniey SD 82

Karmnik, -a, m. Penietuwe, f. Vivarium, sagina, saginarium PŽ I 358

[...] Penetuwe SD 85

Kazirodztwo, -a, n. Lit. Gadinimas giminies m. Incestum PŽ I 367

[...] Gadinimas gimines SD 88

Kąpiel, -i, f. Lit. Mauditine, f. Lauatio, Natabulum. Plus. vi. Kąpanie się PŽ I 354

[...] Mauditine SD 84

Kielbasa, -y, f., Kielbaska, -i, f. Dimin. Lit. Deszra, Raumenine, f. Dimin. Deszrele. Lat. Lucanica, Botellus [...] PŽ I 370

[...] Deszra raumenine SD 89

Kłapanogi, -a, -ie, tęt nogami Czyniący. Lit. Tauszkakois, m. -oi f. Lat. Sonipex PŽ I 381

[...] Tauszkakois SD 91

Kleynot, -u, m. (z Niemiec. das Kleinod) — ty in Plur. Lit. Riediklay Brangi vi. Brągi vi. Brungi. Lat. Cimelia Plu vi. Kamień drogi PŽ I 387

[...] Brungios rediklos SD 93

Kobyła. Lit. Kumele, aszwa, f. [...] PŽ 378

[...] Klacza [...] Kumele, aszwa SD 91

Kołodziey, -ieia, m. Stelmach. Lit. Ratadaylis, m. -li, f. Lat. Plaustarius, Traharius [...] PŽ I 405

[...] Ratadaylis SD 99

Kołodziejstwo, -a, n. Lit. Ratadayliste, f. Lat. Carpentaria fablica [...] PŽ I 406

[...] Ratadayliste SD 99

Kompas słoneczny. Lit. Adininkas saulinis. Lat. Solorium, gnomon. Horologium Solare [...] PŽ I 409

[...] Adininkas saulinis neszioiamas SD 100

Kościół, -a, m. względem osób. Lit. Surinkimas tykru Krikszczioniu. Lat. Ecclesia PŽ I 424

[...] Surinkimas kriščioniu tikru SD 107

Kośnica, kostnica, -y, f. Lit. Kauliniczie, f. Lat. Olvarium, Ossuarium PŽ I 426

[...] Kauliniczia SD 107

- Kozodoy, -ia m. Lit. Oszkamelžis, oszkamelžis, m. -ži f. Lat. Caprimulgus PŽ I 434
 Kozodoy pastucha. Caprimulgus. Oszkamelže SD 110
 Kropidlnica, -y, f. Lit. Taszkiniczie, f. Lat. Aquiminale PŽ I 452
 [...] Taszkiniczia SD 114
 Kropidło, kropidelko, -a, n. Lit. Taszka, Taszkiele Lat. Aspergillum [...] PŽ I 452
 [...] Taszkiela SD 114
 Krzywoprzysięgam, -gać. Lit. Kreywaysiekin, Neteysey siekiu. Infin. siekti. Lat. Pejero, Perjuro PŽ I 464
 [...] Krayway, neteysiai siekiu SD 119
 Księżyca Now. Lit. Mienu Naujas, m. Lat. Lunu nova PŽ I 468
 [...] Nauias menuo SD 120
 Kuchnia, -i, f. Lit. Wirtuwe, f. Lat. Culina, coqvina PŽ I 473
 [...] Wirtuwe SD 122
 Kupowanie chćiwe. Lit. Pyrkingiste, f. Lat. Emacitas PŽ I 479
 [...] Pirgingiste SD 123
 Magnes, magnet, -u, m. Lacin. Lit. Akmu gielži Traukiens, m. Lat. Magnes, siderites PŽ I 552
 [...] Akmuo gielžiaatraukis SD 140
 Malarstwo, -a, n. Lit. Teplone, f. Lat. Ars pictoria PŽ I 555
 [...] Teplone SD 140
 Malarz, -a, m. Lit. Teplotois, m. -toi, f. Lat. Pictor PŽ I 555
 [...] Teplotoias SD 140
 Melankolia, -ii, f. z Greck. Żółć spalona. Lit. Tulžis sudeginta, f. Lat. Atra bilis PŽ I 581
 [...] Tulžis pridegusi SD 145
 Miednica, -y, f. Lit. Mazgotuwe, praustuwe, f. (olim) Lat. Pelvis, Pelluvium [...] PŽ I 593
 [...] Lakoszka, mazgotuwe, szraustuwe SD 147
 Muszkuł, -u, m. z Lacin Myszka, i f. w Ciele zwierząt i Człowieczym poruszenie czyniąca, Podobno do myszki z Skóry odartey. Lit. Dalis Kuna Pelele wadinama, jog tolīgi ira Peley nudirtay. Lat. Musculus torus Plus vi. Mysz, Myszka PŽ I 668
 [...] Dala kuna pelele wadinama, iog tolīgi ira peley nudirtay SD 159
 Mutant, -a, m. z Lacin. Głos zmieniający. Lit. Balsamaynis, m. -ni, f. Subtant. Balsa maynans, m. -anti, f. adjec. Lat. Hirqvitalus PŽ I 669
 [...] Balsamaynis SD 159
 Obarzanek, Obwarzanek, -nka, m. Lit. Grundeles, abaranka, f. dimin. Abarąkiele f. Lat. Spira. Spirula PŽ II 847
 [...] Grundeles SD 196
 Obwoływacz, -a, m. Lit. Apszauktois, apszaukieias, m. -toi, -kiei, f. Lat. Proclamator PŽ I 901
 [...] Apszauktoias, apszaukieias SD 205
 Obyczaiów ganienie. Lit. Papeyka, f. Lat. Satyra, Censura PŽ I 901
 [...] Papeyka SD 205

- Obyczaiowy, -a, -e. Lit. Budump prigulens, m. — lenti, f. Lat. Moralis PŽ I 902
 [...] Budump prigulis SD 205
 Odpowiednia, -i, f. Odpowiednica, -y, f., Wyrocznica. Lit. Atsakitine, f. Lat. Oraculum PŽ I 949
 [...] Atsakitine SD 214
 Odprzysięgam się Lit. Atsysiėkiu, -siekti, -siekiau, -sieksiu (Part. Praes.) atsysiėkiens, m. -enti f. Lat. Ejuro, abjuro PŽ II 954
 [...] Atsysiėkiu SD 215
 Onegday, onegdy, ongi adver. Lit. Unday, Lat. Nudius tertius, nudius quartus etc. PŽ I 1028
 Onegda [...] Unday SD 226
 Onegdayszy, -a, -e Lit. Undayniksztis, m. -ti, f. Lat. Nudus tertius, nudus quartus [...] PŽ I 1028
 [...] Undayniksztis SD 226
 Opatrzność, -ści, f. Lit. Apweyzda, apwayzda, f. [...] PŽ I 1035
 [...] Apiwayzda SD 227
 Opowiadacz, -a, m. Oznaymiacz, ogłosiciel. Lit. Apsakitois, m. -toi f. Lat. Praeco, praedicator [...] PŽ I 1044
 [...] Apsakitoias SD 228
 Ostrowid, ostrowidz, -a, m. Lit. Aszstrategis, m. — gi, f. [...] PŽ I 1080
 [...] Asztraregis SD 233
 Pasternak, -a, m. z Lacin. Pastinaca. Lit. Pasternokas, m., in Plur. Pasternokay (olim) Burkuntay m. in. Plur. PŽ II 32
 [...] Pasternokay, burkuntay SD 243
 Piekarstwo, -a, n. Dūnininkiste, f. Lat. Opus Pistorium, Panificium PŽ II 64
 [...] Duonininkiste SD 247
 Pietro, Piątro, -a, n. Lit. (Propr.) Grunda, f. (vulgo) wyszkas, m., in Plur. Lat. Contignatio, tabulatum. Plus vi. Góra nad Budynkami [...] PŽ II 86
 [...] Grunda SD 249
 Pisania nauka. Lit. Raszima mokslas, m. Lat. Orthographia PŽ II 95
 [...] Raszimo mokslas SD 251
 Podagryk, -a, m. na Podagrę chorujący. Lit. Sausgila sergans, m. Koju Lyga sergans, m. — serganti, f. Lat. Podagricus, artikularius PŽ II 167
 [...] Koiu ligu sergus SD 259
 Podskarbstwo, -a, n., zawiadywanie Skarbu Publicznego. Lit. užweyzdeimas pyningu wysotimia, Lat. questura, questorum officium PŽ II 217
 [...] Ažuweyzdeimas pinigų wisotimes SD 264
 Pojedynek, -nku, m. Polyczka pojedynkowe Bitwa sam na sam. Lit. Po wienam musztine, f. Lat. Duellum, monomachia, Singularis Pugna PŽ II 252
 [...] Powienam muszimas SD 268
 Popielica, -y, f. Lit. Mariu pelie, Pele, f. Lat. Mus ponticus PŽ II 329
 [...] Mariu pele SD 275

Prochownica, -y, f. Lit. Parakauniczie, f. [...] Prochowniczka, i, f. dimin. Lit. Parakauniczikie, Parakaunicziele, f. Lat. Theca pulveris nitrosi PŽ II 472

[...] Parakauniczie SD 290

Przekład, -u, m. Przekładanie, Prezelożenie, Przetłumaczenie. Lit. Par-guldimas, m. Lat. Interpretatio, vi. Tłumaczenie PŽ II 533

[...] Perguldimas SD 295

Przysługa, -i, f. Lit. Inteyka f., Inteykimas, m. [...] Lat. Gratificatio [...] PŽ II 687

[...] Inteyka SD 307

Przysmak, -u, m. Dobry, Lit. (vulgo) Gardulis, Gardumas, m. Lat. Condimentum. Przysmak mokry do maczenia potraw Lit. Padaža, f. Lat. Embanima, Plus vi. Łakoć, Łakocie [...] PŽ II 687

Przysmak mokry/ sok do potraw [...] Gardulis SD 307

Recepta, -y, f. z Lacin. Opis lekarstwa. Lit. Apraszimas waysta, m. PŽ II 758

[...] Apraszimas waysto SD 314

Antrosios grupės pavyzdžiai taip pat rodo didelę Sirvydo žodyno įtaką. Didžiuma straipsnių Poškos perrašyti ištisai be pakeitimų arba su mažais pakeitimais, žr. *alchimia, ciesielstwo, hetman, jadalnia, jałmużna, kamienica, karmnik, kazirodztwo, kępiel, kobyła, kołodziej, kołodzieystwo, kościół, kośnica, kuchnia, malarstwo, malarz, muszkuł, obwoływacz, obyczaiów, ganienie, oby-czaiwy, odpowiednia, onegdayszy, opowiadacz, ostrowid, pasternak, piekarstwo, pisania nauka, podskarbstwo, pojedynek, popielica, prochownica*.

Kai kurie, ypač aprašomuosius, aiškinimus Poška galėjo išsiversti tais pa-čiais atitikmenimis tiesiog iš Lindės žodyno, pvz.: *kamień z piany morskiej, dziurkowaty; krzywoprzysięgam, księżycą now, pisania nauka, podskarbstwo, recepta* ir kt.

Tik nedidelę dalį straipsnių Poška kiek papildė naujais sinonimais, žr. *franca, jednomyslność, mutant, obarzanek, piętro* ir kt. Pagal Sirvydo nau-jadarą *pratomeyle* (filozofia) Poška sudarė naują būdvardį *protomeylingas, -a*; veiksmažodį *protameylaiui, -auti*;rieveiksmį *protameylingay*.

Sirvydas lenkų *kozodoy pastucha* aiškino tik moteriškosios giminės forma *oszkamelże*, o Poška jau pateikia abiejų giminių formas.

Kadangi Poška prie žodžių dėjo gramatines pažymas, jis pridėjo jas ir prie kai kurių iš Sirvydo paimtų lietuviškų atitikmenų.

Prie *deszra* (kielbasa) pridėta dar ir mažiabinė forma *deszrele*, prie *parakau-niczia* (prochownica) — *parakauniczikie, parakaunicziele*.

Poškai atrodė, jog Sirvydo žodis *gardulis* (przysmak) esąs liaudiškas, prieš šį žodį jis prirašė *vulgo*. Akademiniame "Lietuvių kalbos žodyne" šis žodis pateikiamas tik iš Sirvydo žodyno ir raštų.

Poška yra pataisęs ir vieną kitą Sirvydo žodyno korektūros klaidą: vietoje *pirgingiste* pataisė *pyrkingiste* (kupowanie).

3. Žodyno straipsniai, į kuriuos įtraukti tik pavieniai Sirvydo žodžiai: Aby raz. Lat. Saltem, semel. Lit. Ben wiena karta, bile tik PŽ I 4

[...] Ben wienu kartu SD 1

- Adziamski Kobierzec, -rcu m. Lat. Persicum Tapete. Lit. Persiszkas Kauras m. PŽ I 5
- [...] Kauras iz Persios, Persioy daromas, kauras Persiszkas SD 1
- Alba Kaplańska (y.f.) Lat. vestis Sacerdotalis Lintea, Poderis, Lit. Apwalkalas Kunigu Drobinis (m.) PŽ I 8
- [...] Apwalkalas Kunigu ilgas drobinis SD 1
- Ankra, -y. f. Tibula murorum, Edificiorum. Sukaba muru, rąstu, f. PŽ I 9
- [...] Sukaba, suwara muro SD 2
- Badacz, -a. m. Synoni. Szperacz, dowiadywacz, dochodźciel. Lat. Discussor, Inquisitor. Examinator, Sciscitator. Lit. wartitois, kratitois, klausinetois, dasyžinotois, Iszkotois m. -toi f. Substan. PŽ I 20
- Wartitoias, izkratitoias, izklausinetoias, dasižinotoias SD 4
- Bałwochwalnica, -y. f. Idolium, Fanum, Delubrum, Lit. Bażniczie Die-waytiu Pagoniszku PŽ I 24
- [...] Bażniczia pagoniszka SD 5
- Baranina, -y. f. Agnina, Awiniena, awyniena, awiena, f. PŽ I 24
- [...] Awiniena SD 6
- Bardysz, a. Siekiera czyli Barta [...] Lunata Securis, Hasta Falcata. Lit. Dalgiakirwis, Bardyszius m. PŽ I 28
- [...] Dalgiakirwis SD 6
- Baszta, -y, f. Bastion, u.m. Wieża. Lat. Turiis, Propugnaculum Lit. Gintuwe Boksza, f. PŽ I 29
- [...] Gintuwe SD 7
- Bawelna, -y. f. Lat. Linum xylinum, po Niem. Baumwelle -a z Niem. Lit. medžia=wilna PŽ I 32
- [...] Wilna unt medžio augunti, medžiawilne SD 7
- Bazyliszek, -a. m. Lat. Basiliscus. Lit. Drizas ar Žaltis Bazyliszek — m. PŽ I 33
- [...] Žaltis bazyliszkas wadinamas, pačiu pawizdeymu akiu žmogu ažumusza, etc. SD 8
- Bąbel, Bėbel, -bla. m. Banka na wodzie. Lat. Bulla. Lit. Kunkalas, Burbulas, Kunkulis, Burbulis m. [...] PŽ I 17
- [...] Kunkalas unt wundenio, burbole SD 4
- Bicie bydla. Mactatus. Papiowymas Karwiu, jautcziu [...] PŽ I 53
- [...] Muszimas iaučiu, karwiu, etc. SD 12
- Biegunka, -i f. (Choroba) Lat. Lienteria, Diarrihaea. Lit. Žiwatawimas m., Trayda f. PŽ I 57
- [...] Žiwatawimas, tunkus oran beginėimas SD 12
- Bociun, -a, m. Ptak Lat. Ciconia. Lit. Gandras, Gądras, Sturkus, Gužutis m. [...] PŽ I 69
- [...] Starkus SD 17
- Bratowa, -ey, f. Fratria, Fratris uxor. Lit. Inte, Broliene -f. PŽ I 80
- [...] Inte SD 18
- Chorąży, -żego m. — Vexillifer. Lit. Karužasis, Žinklanesziis m. PŽ I 108

- [...] Żinklaniaszis kareywiu SD 26
 Czyścić, -sca, m. Purgatorium, Purgatorius Ignis — Lit. Szweytanti ugnis, Pyrtis dusziu, Pyrtine f. (vulgo) Pripeklis, m. PŽ I 155
- [...] Szweycziunciu ugnis, Nupertine Dusziu SD 38
 Farbierstwo, -a, n. Ars Tinctoria. Żine Dażimo f. Mokslas Krosijma, m. PŽ I 240
- [...] Dażimo żinia, dażine SD 52
 Głowy bolenie. Capitis grauedo, Gravitas Cephalea. Gałwos Sopulis, Skausmas, Skaudieim's, -imas, m. PŽ I 266
- [...] Gałwos sopulis SD 60
 Głupiomówny, -a, -e. Morologus — (elegantier) neiszmintingay kalbens v. -ęs- (vulgo) Durnakalbis, m. -inti, v. -ęti, -bi, f. PŽ I 267
- [...] Durnakalbis SD 61
 Godło, -a, n. Symbolum, Signum, Omen. Żinklas, Żięklas, m. PŽ I 271
- [...] Żinklas, lemimas, nuolayma SD 62
 Harcownik, -a, m. Drażnicieł. Provocator, Excursor monomachus. Pradietoio Kares, Erzintoio, m. Plus vi. Drażnicieł PŽ I 308
- [...] Pradetoioas kariones SD 71
 Iaiecznica, -y, f. Ova frixa. Pautine, Kiauszine, f. PŽ I 316
- [...] Pautine SD 73 [pautiene SD¹ 45, SD³ 84]
 Ilkość, -ści, f. Quantitas. Kokibe, kiekibe, f. PŽ I 335
- [...] Kiekibe SD 78
 Jakość, Jakawość, -ści f. Synon. Obyczay forma, Krztalt, Sposób Rzerzy Iakiey. Lat. qualitas. Lit. kokibe f. Plus vi. Obyczay Sposób PŽ I 318
- [...] Kokibe, kayp ira but, iuodu, baltu, etc. SD 74
 Jednostayność, -ści, f. Qquabilitas. Wienokibe, winibe, f. Plus. vi. Iednakość PŽ I 328
- [...] Wienokibe, wienatis, wienotine SD 76
 Kaldun, -a, m. Lit. Pliewie grobus uždengenti. Lat. Omentum Epiploon PŽ I 348
- [...] Plene żarnas ażudingiunti SD 81
 Kapsa, Kapza, -y, f. z Łacin. Capsa, Capsula. Lit. Indietuwe, f., may-szielis, m. PŽ I 355
- [...] Indietuwe SD 84
 Karczma, -y, f. Dom Szynkowny, Zaiezdny, Gościncowy — Namay wiészkieliney, užważiujemi, m. in Plur. Girtuwe, f. Numay diel kieleywiu. Lat. Caupona, meritorium, Bacchanal PŽ I 356
- [...] Girtuwe, girtes namay SD 85
 Karzę kogo -rać. Lit. Kaltinu ką, Kunkinu ką. Karoju, -roti. Punio, Castigo, Corrigo, Corripio, plecto PŽ I 360
- [...] Kunkinu ku, plaku SD 86
 Katolik, -a, m. Lit. Katalikas m. Lat. Catholicus PŽ I 364
- [...] Katolikas, wisotinikas SD 87
 Kiszka (w Brzuchu) -i, f. in Plur. Kiszki. Lit. Grobas m. in Plur. Grobay, żarnos, Lat. Intestino in Plur., Intestinum, viscus — Plus vi. Ielita PŽ I 367

- [...] Kiszka w bydłęciu powszechnie [...] Żarna, (plur.) žarnos SD 90
 Klistera, Kryster, -y, f. z Lacin. Clyster [...] Naczynie lekarskie z Kurką.
 Lit. Sudine Giditoju Su dudele PŽ I 387
- [...] Sudine giditoiu SD 93
 Krwie rozlewca, -y, m. Lit. Kraujoleis, Kraugieris, m. -lei, -gieri, f. Lat
 Sangvinarius PŽ I 458
- [...] Krauioleis, krauio izleieias SD 117
 Kucharzę, -rzyć. Lit. Wirieju esmi. Infinit. Wirieju buti Lat. Coquinor
 PŽ I 472
- [...] Wireiu esmi SD 121
 Kusza woienna, wielka. Lit. Murogriovis, m. Lat. Ballista, Catapulta
 PŽ I 485
- [...] Instrumentas murogriowis SD 125
 Latarnia, Laternia dimin. Latarnka, Latarka, -i, f. z Lacin. Laterna,
 Lucerna. Lit. Žibinicie, f. Žibintuwe, f. dimin. — cziele, wele, f. PŽ I 505
- [...] Žibintuwe SD 130
 Lawnik, -a, m. Przysiężnik. Lit. Prisiegininkas m. (vulgo) Launikas, m.
 w Prusach Lit. Sziepkauszis m. Lat. Assesor Iuratus, Iudex, scabimus PŽ I
 507
- [...] Prisegnikas SD 130
 Manipularz Kaplanski, -a, m. Lit. Rąkamauste, -f. Antrąkis m. Lat.
 Manuale PŽ I 562
- [...] Runkamauste SD 142
 Melankolia Choroba. Lit. Paniurumas, m. Paniuriste, f. Lat. Melancho-
 lia — Plus vi. Niewesolość, nelinxmumas, m. nelinksmibe, f. PŽ I 581
- [...] Paniuriste SD 145
 Monarcha, -y, m. z Grekołacin. Jedynowłodzca. Lit. Wienwaldis, wien-
 walditois, m. Ciesorius, Cars, Karalus, m. Lat. Princeps, principum PŽ I
 646
- [...] Jedynowładca [...] Wienawaldis SD 76
 Niesmiertelność, -ści f. Lit. Nemyrtiste, nemyrtibe, f. Lat. Immortalitas
 PŽ I 821
- [...] Nemirtiste SD 187
 Okolica, -y, f. Lit. Apikayma, f. [...] PŽ I 1009
- [...] Apikayme, aplinka SD 222
 Okulary, -ów. Plur. Lit. Žiuronay, weyzdiklay m. in Plur. Lat. Oculare,
 Conspicilium PŽ I 1087
- [...] Wezdikles SD 224
 Przedmowa, -y. f. Lit. Pyrmkalba, Purmtarmie, Prakalba, Pratar mie, f.,
 Pyrmtarimas, Pratarimas, m. Lat. Praefatio, Prologium, Proemium [...] PŽ
 III 517
- [...] Prakalba, pratar mie SD 293
 Przodek, Poprzednik Familiji. Lit. Pyrmasis giminies, v. giminey. Lat.
 Auctor generis, Sanguinis, familiae PŽ II 615
- [...] Pirmasis giminey SD 302

Przygarść, -ści, f. Przygarśnie, -ia n. Lit. Ryszkute, Rieszkute, f. Singul. Ryszkutes, Rieszkutes, Rieszkuczies, f. Plur. Lat. Utraque mnus cavata PŽ II 632

[...] Rieszkucios SD 303

Przypadkowy, -a, e, -wa Lit. Pripultinis, Prižastinis, m. -ni, f. -ney, adver. Pripultingas, Prižastingas, m. -ga, f. -gay, aduer. Lat. Casualis, Accidentalisis [...] PŽ II 662

[...] Pripultinis SD 305

Rantuch, -a, m. Lit. Zowetka, f. Panametis, m. [...] Rantuszek, -szka m. dimin. Lit. Zowetkiele, f., Panametelis, m. Lat. Peplum, Ricinum [...] PŽ II 751

[...] Panametis SD 313

Rymarz, -a, m. Lit. z Niemiec. der Riemer Lit. Sziksnninkas, m. (vulgo) Rymorius, m. Lat. Opifex habenarum [...] PŽ II 901

[...] Sziksnninkas SD 329

Rzeczpospolita, -tey, f. Lit. Będryste, Draugiste, f. olim wisotime, f. Lat. Respublica [...] PŽ II 911

[...] Wisotime SD 330

Trečioji grupė leksikologiniu požiūriu įdomiausia. Iš jos matyti žodyno autoriaus pastangos įtikti visiems lietuviams, pateikti kuo įvairesnių žodžių ir kartu atskleisti žemaičių tarmių (ypač Viduklės tarmės) leksiką. Tai liudija daugelis lietuviškų atitikmenų, aiškinančių lenkiškus ir lotyniškus žodžius žr. *bębel*, *bocian*, *bratowa*, *jaiecznica*, *ka ldun*, *kiszka*, *monarcha*, *przedmowa*, *przygarść* ir kt. Ne vieną žodyno straipsnį Poška išplėtė, papildė sinonimais, patikslino, žr. *aby*, *ankra*, *badacz*, *bicie bydła*, *bocian*, *czyścić*, *harcownik*, *kapsa*, *karzę kogo*, *kiszka*, *klistera*, *lawnik*, *manipularz*, *monarcha*, *okulary*, *przedmowa*, *rymarz*, *rzeczpospolita* ir kt.

Sutrupinti tik keli "Dictionarium" straipsniai, žr. *adziamski kobierzec*, *bawelna*, *bazyliszek*, *biegunka*, *jakość*.

Žodžių tvarką Poška dažniausiai paliko tą pačią kaip Sirvydo, pažyminį rašė po pažymimojo žodžio (*apraszimas waysto*, *iuosta kareywiu*). Tačiau kai kur jo Sirvydo žodžių tvarka pakeista ir atitinka dabar įprastą lietuvių kalbos žodžių tvarką.

Sirvydo žodžio *wezdikles* (okulary) korektūros klaidą Poška atitaisė, o *weizdikles* pakeitė *weyzdiklais*. Lenkų *jajecznicia* aiškino *pautine* ir *kiauszine*. Šiuo atveju Poška *pautine* persirašė arba iš Sirvydo penktojo leidimo su korektūros klaida vietoje *pautiene* arba *pautine* sudarė pagal *kiauszine*.

Apskritai Poška iš "Dictionarium" daugiausia paėmė naujadarų, dalį aprašomųjų aiškinimų, šiek tiek skolinių, dialektizmy, archaizmy, hibridų ir vertinių.

Poška ir pats sukūrė vieną kitą naujadarą. Prie Sirvydo *prakalba*, *pratarme* jis dar pridūrė savo naujadarus: *pirtarma*, *pirtarimas*, *pratarimas*. Prie *czyścić* greta Sirvydo *nupertine dusziu* pavartojo *pyrtis dusziu*, archaizmą *pirtine* ir liaudišką hibridinį atitikmenį *pripeklis*.

Vis dėlto didžiąją Poškos žodyno dalį sudaro originalūs straipsniai.

Sugretinę Poškos ir Sirvydo žodynus matome, kad Poška vienus žodžius sužemaitino, kitus perrašė be jokių pakeitimų. Žemaitino ne tik fonetiką,

morfologiją, bet ir leksiką:

a) Balsis *é* keičiamas dvibalsiu: *pelie*, g. sg. *giminies indietuwe*, mieno, *todiel*, *penietuwe*, *skilietas*, *užweizdieimas*, *wirieju buti*.

b) Dvibalsis *uo* keičiamas vienbalsiu arba rašomas *û*: *akmû*, *dūninkiste*, *nūday*, *obulis*.

c) Žemaitino afrikatas: *sweytanti ugnis*.

d) Rytietiškus dvigarsius *um*, *un* keitė *am*, *an*: *rakamauste*, *rediklay brangi*, *dangalas*, *praeinans*, g. sg. *szwencziausia*, *bratay*, *sergans*, *ką*.

e) Rytiečių *u* galininko galūnėje keičiamas *a*: *koiu lyga sergans*, *ben wiena karta*.

f) Kilmininko linksnio galūnės *o* verčiamas *a*: *szwinta sakramenta*, *auza darima mokslas*, *apraszimas waysta*.

g) Kamiengalis *-jas* keičiamas žematišku *-jis*: *-miletois*, *apsakitois*.

h) Rytiečių priešdėliai *api-*, *ažu-* keičiami *ap-*, *už-*: *apweysda*, *užmeteklis*.

i) Vietoje priesagos *-inykas* vartojama *-ininkas*: *adininkas*, *szikszznininkas*, *żwayzdininkas*.

k) Keičiami kamienai: *marios* : *mares*, *dala* : *dalis*, *rieszkuczios* : *rieszkutes*, *drobinis* : *drobinas*.

Tačiau Poška nebuvo visur nuoseklus, sąmoningai ar nesąmoningai paliko Sirvydo pavyzdžiuose ir rytietybių:

Dvibalsiai *um*, *un*, *in* liko nepakeisti žodžiuose: *szwistinis*, *żinklas*, *sundara*, *bruntai*, *burkuntai*, *unday*, *grunda*, *kunkalas*, *kunkinu* ir kt.

Rytietiški priešdėliai *api-*, *in-* išlaikyti žodžiuose: *apikayme*, *apipenay*, *inteyka*, *indietuwe*.

Paliktos pilnos galūnės: *adininkas*, *užweyzdeimas*, *remesninkas*, *plasteimas*, *skilietas*, *prisiegninkas*, *żiwatawimas*, *persiszkas*, *apwalkalas*.

Vardažodžių galūnės tai trumpino, tai vartojo ir pilnąsias. Pavyzdžiui, naujadarų galūnę *é* paprastai paliko nepakeista, o viduryje žodžio *ja* keitė: *ie szilkine*, *penietuwe*, *duoninkiste*, *indietuwe*. Tačiau kai kur žodžio galo *é* pakeista tarminė *i*: *dūna beralini*.

Tarminę žemaitišką leksiką Poška vartojo gana saikingai. Straipsnyje *kiszka* vietoje Sirvydo *żarnos* randame žemaitybę *grobas*. Straipsnyje *bocian* nesitenkinama Sirvydo pateiktu *starkumi*, bet dar duodamas Žemaičiuose ir Rytų Prūsijoje išplitęs *gandras* ir dialektizmas *gużutis*.

Pateiktieji duomenys rodo didelį Sirvydo žodyno poveikį Poškos žodynui.

LITERATŪRA

1. B i r ž i š k a M. Iš D.Poškos raštų. — Lietuvių Tauta. Kn. II, d. 3, V., 1912/13, p. 330—375.
2. B r e n s z t e j n M. Dionizy Paszkiewicz. Wilno, 1934.
3. Dictionarium trium linquarum... R.P. Constantino Szyrwid ... Vilnae M.DCC. XIII.
4. L i n d e S. B. Słownik języka polskiego. 6 tt., (1807—1914).
5. P o š k a D. Raštai. V., 1959.
6. Słownik języka Litewskiego, Polskiego i Łacinskiego przez Dionizego Paszkiewicza Żmuydzina (rankraštis).
7. V a l i ū n a s S. Raszantem lietuwiszka žodini. — Lietuvių literatūros istorijos chrestomatija / feodalizmo epocha/. Sudarė K.Korsakas, J.Lebedys. V., 1957, p. 293—295.

8. Zinkevičius Z. Lietuvių kalbos istorija. T. 4. Lietuvių kalba XVIII–XIX a. V., 1990.

9. Ларин Б. Краткий исторический обзор литовской лексикографии. — "Лексикографический сборник". Вып. 2. Москва, 1957, с. 119–144

**EINFLUß DES WÖRTERBUCHS VON K. SIRVYDAS
"DICTIONARIUM TRIUM LINGUARUM" AUF DAS WÖRTERBUCH
VON D. POŠKA "SŁOWNIK JEZYKA LITEWSKIEGO,
POLSKIEGO I ŁACIŃSKIEGO"**

Zusammenfassung

Das polnisch-lateinisch-litauische Wörterbuch von K. Sirvydas wurde von vielen litauischen Autoren der gedruckten und handschriftlichen Wörterbücher benutzt. B. Larin behauptete, daß das Wörterbuch von D. Poška von dem von Sirvydas wenig abhängig sei. Nach dem gründlicheren Vergleich der beiden Wörterbücher ziehen wir die Schlußfolgerung, daß D. Poška die fünfte Ausgabe des Wörterbuches von K. Sirvydas ziemlich benutzt hatte. Die aus dem Wörterbuch von K. Sirvydas geliehenen Wörter und Wortfamilien kann man in 3 Gruppen einteilen: 1) Wörter und Wortfamilien wo "Dictionarium" als Quelle angegeben ist; 2) Wörter und Wortfamilien ohne Angabe der Quelle; 3) gemischte Wortfamilien, in denen die einzelnen Wörter von Sirvydas benutzt worden waren.

D. Poška hat am meisten die Neubildungen und die beschreibenden Erklärungen aus dem Wörterbuch von K. Sirvydas geliehen.

Das Material aus dem Wörterbuch von K. Sirvydas wurde von D. Poška žemaitisiert. Ein Teil der morphologischen und lexischen Eigentümlichkeiten der ostlitauischen Sprache blieb unverändert.